

REŽIM PÉČE O KULTURNÍ KRAJINU V KONTEXTU RŮZNÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Výsledky promítnuté do směrnic a předpisů nelegislativní povahy
závazných v rámci kompetence příslušného poskytovatele (H_{neleg})

Popis metod, dosažených původních výsledků výzkumu a
důvodová zpráva

Realizováno v rámci projektu:

Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem,
identifikační kód: DG20P02OVV012

Předkládající organizace:

Národní zemědělské muzeum, Kostelní 1300/44, 170 00 Praha 7

Autoři předkládaného výstupu:

Ing. Roman Zámečník, Ph.D., Ing. Zdeněk Novák

červen 2022

I. CÍL VÝSLEDKU, NAPLNĚNÍ PLÁNOVANÉHO CÍLE DLE PROJEKTU, PŘÍPADNĚ SPECIFIKACE ODLIŠNOSTÍ

Cílem výsledku bylo zpracování návrhu směrnice zaměřené na optimalizaci režimu péče o ty části krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty. Navržená směrnice by měla být využitelná také pro optimalizaci režimu péče o jiné kulturní krajiny České republiky chráněné podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších prvních předpisů, jako památkové zóny (§ 6).

Odkaz na vědecký zdroj:

Tento výsledek vznikl v rámci řešení výzkumného projektu Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem (identifikační kód projektu DG20P02OVV012), financovaného z Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) Ministerstva kultury.

II. VLASTNÍ POPIS VÝSLEDKU

A) POPIS METODY

Péče o památkové zóny, jež jsou částmi krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, (dále jen „krajinné památkové zóny“) musí z povahy věci vycházet z komplexního působení různých právních předpisů. Péče o krajinné památkové zóny není z působnosti obecných předpisů vyňata.

Výchozí právní předpisy a mezinárodní úmluvy dotýkající se problematiky péče o kulturní krajinu:

a) **Zákony, vyhlášky a směrnice:**

- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 66/1988 Sb., k provedení zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (vodní zákon)
- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (stavební zákon),
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- Vyhláška č. 166/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000, ve znění pozdějších předpisů, jimiž se provádí zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve vztahu k ochraně Evropsky významných lokalit
- Zákon č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů (horní zákon)

b) **Mezinárodní úmluvy:**

- 99/2000 Sb. m. s., Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy
- 73/2000 Sb. m.s., Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy
- 13/2005 Sb. m.s., Evropská úmluva o krajině

Po zániku okresních úřadů a po zápisu Lednicko-valtického areálu na Seznam světového dědictví hledalo Ministerstvo kultury cestu, jak o tuto tehdy nejcennější krajinnou památkovou zónu jako jedinou uznanou za světově výjimečnou hodnotu pečovat. Protože ve stejné době uvažovalo Ministerstvo životního prostředí o rozšíření Chráněné krajinné oblasti Pálava směrem na východ až k řece Moravě, přičemž by toto rozšíření mělo pohlit i Lednicko-Valtický areál, iniciovalo Ministerstvo kultury usnesení vlády č. 769/2004 k návrhu na vytvoření mezioborové pracovní skupiny ke koordinaci budoucího rozvoje území Lednicko-valtického areálu a zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty a k návrhu pravidel jejího působení.¹

Tato krajina, jež mj. byla předmětem studia autorů,² zapsaná jako Cultural Landscape Lednice-Valtice v roce 1996 na Seznam světového dědictví, je tedy od roku 2004 předmětem péče Mezioborové pracovní skupiny ke koordinaci budoucího rozvoje území Lednicko-valtického areálu a zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty a k návrhu pravidel jejího působení. Poradní orgán vlády dosud nenahradil působení zrušeného Okresního úřadu Břeclav a dosud neprokázal v kloubení požadavků rozvoje území a uchování jeho hodnot efektivitu srovnatelnou s efektivitou práce knížete Jana II. z Lichtenštejna a jeho zaměstnanců.

Výše zmíněná mezioborová pracovní skupina je totiž složena ze zástupců Ministerstva životního prostředí (které ji z výše uvedeného důvodu – rozšíření Chráněné krajinné oblasti Pálava směrem na východ až k řece Moravě – vede), Ministerstva kultury, Ministerstva zemědělství a Ministerstva pro místní rozvoj. Zastoupeny jsou v ní obě odborné instituce – Národní památkový ústav (zástupci generálního ředitelství, územní památkové správy v Kroměříži a územního odborného pracoviště v Brně) a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, včetně správy CHKO Pálava, dále zástupci Krajského úřadu Jihomoravského kraje, Městského úřadu Břeclav, obce Lednice, Biosférické rezervace Dolní Morava, o.p.s., Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně, Českého svazu ochránců přírody, Lesů ČR, s. p. (Lesní závod Židlochovice) a Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i.

V rámci dalšího hledání správné metody péče o krajinné památkové zóny (ale i o další zahradní a krajinářské úpravy v krajině) byla 20. 5. 2010 (aktualizace 14. 6. 2011) uzavřena smlouva o vzájemné spolupráci mezi Národním památkovým ústavem a Českou republikou – Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, jež je velmi významná, řeší však péči o krajinné památkové zóny z pohledu dvou, sice významem zásadních, subjektů:

¹ V *Usnesení Vlády České republiky ze dne 17. srpna 2004 č. 769 k návrhu na vytvoření mezioborové pracovní skupiny ke koordinaci budoucího rozvoje území Lednicko-valtického areálu a zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty a k návrhu pravidel jejího působení* vláda za I. konstatuje, že Lednicko-valtický areál, KPZ, zařazená na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, je územím s výjimečnou hodnotou globálního významu, a že komplexní péče o něj je národním zájmem a mezinárodním závazkem; za II. schvaluje Návrh na vytvoření mezioborové pracovní skupiny ke koordinaci budoucího rozvoje území Lednicko-valtického areálu a zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty a návrh pravidel jejího působení, obsažené v části III. materiálu čj. 1064/04; za III. ukládá za 1. ministru životního prostředí za a) zřídit do 30. září 2004 mezioborovou pracovní skupinu podle bodu II. tohoto usnesení, za b) podporovat podle svých možností budoucí rozvoj území Lednicko-valtického areálu a zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty, za c) předložit vládě k 31. prosinci 2006 a 31. prosinci 2008 zprávu o plnění tohoto usnesení, za 2. ministrům kultury, pro místní rozvoj a zemědělství navrhnout své zástupce do mezioborové pracovní skupiny podle bodu II. a III./1a) tohoto usnesení, za 3. členům vlády podporovat podle svých možností budoucí rozvoj území Lednicko-valtického areálu, zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty a činnost mezioborové pracovní skupiny podle bodu II. a III/1 a) tohoto usnesení a na žádost ministra životního prostředí do ní jmenovat své zástupce; za IV. žádá představitele Jihomoravského kraje, aby plně využili své působnosti a podle svých možností podporovali budoucí rozvoj území Lednicko-valtického areálu a zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty (Dostupné na https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/30F12DF95F35605AC12571B6006BCCFC).

² Výsledky výzkumu autorů byly již publikovány v Zdeněk Novák – Roman Zámečník, Joseph Hardtmuth a krajinářská zahrada, *Prameny a studie* 66, 2020, s. 43–98; Zdeněk Novák, *Zahrada Evropy: osudy zahradního umění na Moravě pohledem 21. století*. Praha 2017 aj.

124/302/2010

SMLOUVA O VZÁJEMNÉ SPOLUPRÁCI

uzavřená dle § 51 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění
pozdějších předpisů

mezi

Národní památkový ústav

státní příspěvková organizace

Valdštejnské nám. 162/3, 118 01 Praha 1

IČ: 75032333

jednající: Ing. arch. Naděžda Goryczková, generální ředitelka

dále jen „NPÚ“

a

Česká republika - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Nuselská 236/39, 140 00 Praha 4

IČ: 62933591

jednající: RNDr. František Pelc, ředitel

dále jen „AOPK ČR“

Smluvní strany se dohodly na následujícím znění smlouvy:

I.**PREAMBULE**

Obě smluvní strany tímto deklarují svou vůli nadále vzájemně spolupracovat v oblasti zachování, udržení a rozvoje kulturního a přírodního dědictví a vyvíjet snahu pro posílení kulturního vědomí a zájemů v České republice jako přirozené součásti vyspělé společnosti, a za tímto cílem uzavírají tuto smlouvu.

II.**PŘEDMĚT A ÚČEL SMLOUVY**

1. Smluvní strany se zavazují ke vzájemné spolupráci v oblasti plánování a řešení možných překryvů zájmů vztahujících se k přírodním a kulturním hodnotám krajiny.
2. Smluvní strany se zavazují, že bude zahájena praktická spolupráce regionálních pracovišť AOPK ČR a NPÚ v oblastech rozvoje velkoplošných zvláště chráněných území, tedy národních parků a chráněných krajinných oblastí, tvorby plánů péče o velkoplošná zvláště chráněná území a ochrany kulturních prvků v krajině a kulturní krajiny samotné.
3. Společným cílem je prezentovat a interpretovat přírodní a kulturní dědictví včetně jeho ochrany široké veřejnosti v lokalitách a objektech, které jsou chráněny podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, i ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
4. Smluvní strany se zavazují vzájemně spolupracovat na realizaci programu AOPK ČR Dům přírody, který řeší problematiku přípravy, realizace a provozu

návštěvnických středisek pro chráněné krajinné oblasti na území České republiky.

5. Smluvní strany se zavazují ke vzájemné výměně dat, doplňování odborných kapacit a spolupráci na přípravě metodických pokynů vztahujících se k přírodním a kulturním hodnotám krajiny.
6. Tato smlouva sjednává práva a povinnosti smluvních stran za účelem naplňování cílů preambule.

III. PRÁVA A POVINNOSTI STRAN

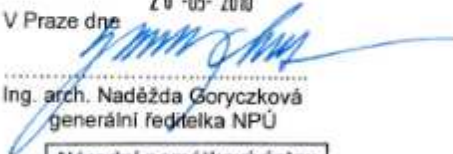
Obě smluvní strany se dohodly že:

1. Budou vyvíjet činnost definovanou touto smlouvou a zdrží se jakékoliv činnosti, která by byla v rozporu s účelem této smlouvy, nebo činnosti, která by mohla znemožnit nebo ztížit dosažení stanoveného cíle.
2. Obsah této smlouvy budou operativně rozpracovávat do dílčích dohod na konkrétní období či konkrétní akce, případně pro konkrétní regiony.
3. S obsahem této smlouvy seznámí všechna svoje regionální pracoviště.

IV. OSTATNÍ USTANOVENÍ

1. Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou.
2. Smlouva nabývá platnosti i účinnosti dnem podpisu oběma smluvními stranami.
3. Tuto smlouvu lze měnit pouze písemnými postupně číslovanými dodatky, uzavřenými na základě dohody obou smluvních stran.
4. Smluvní vztahy touto smlouvou výslovně neupravené se řídí zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a dalšími obecně závaznými právními předpisy.
5. Každá smluvní strana je oprávněna smlouvu vypovědět. Výpověď musí být učiněna písemně. Výpovědní doba činí jeden měsíc ode dne prokazatelného doručení výpovědi druhé smluvní straně. Výpověď smluvní strana řádně zdůvodní. Výpovědi musí předcházet písemně zdůvodněné upozornění ze strany vypovídající o úmyslu smlouvu vypovědět a dále pokus o jednání a smírné řešení.
6. Tato smlouva je vyhotovena ve čtyřech stejnopisech, které mají platnost originálu; dva stejnopisy obdrží NPÚ a dva AOPK ČR.
7. Smluvní strany shodně prohlašují, že tato smlouva byla sepsána podle jejich skutečné, svobodné a vážné a omylu prosté vůle, nikoli v tísní za nápadně nevýhodných podmínek ani pod nátlakem, že si ji řádně přečetly, porozuměly jejímu obsahu, souhlasí s ní a na důkaz toho k ní připojují vlastnoruční podpisy.

V Praze dne 20.05.2010

Ing. arch. Naděžda Goryczková
generální ředitelka NPÚ

Národní památkový ústav
ústřední pracoviště
Valdštejnské náměstí č. 3/162
110 01 Praha 1 - Malá Strana

V Praze dne

RNDr. František Pelc
ředitel AOPK ČR

SMLOUVA O VZÁJEMNÉ SPOLUPRÁCI

mezi

Národní památkový ústav

Valdštejnské nám. 162/3, 118 01 Praha 1

IČ: 75032333

Jednající: Ing. arch. Naděžda Goryczková, generální ředitelka
dále jen „NPÚ“

a

Česká republika – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Nuselská 236/39, 140 00 Praha 4

IČ: 62933591

Jednající: RNDr. František Pelc, ředitel

dále jen „AOPK ČR“

Smluvní strany se dohodly na následujícím znění smlouvy:

I. PREAMBULE

Obě smluvní strany tímto deklarují svou vůli vzájemně spolupracovat v oblasti zachování, udržení a rozvoje kulturního a přírodního dědictví. V rámci této spolupráce zdůrazňují zejména předcházení a eliminaci nesouladu mezi ochranou kulturního dědictví a ochranou přírody a krajiny. Dále snahu o posílení kulturního vědomí a zájemů v České republice jako přirozené součásti vyspělé společnosti. Za tímto cílem uzavírají tuto smlouvu.

II. PŘEDMĚT A ÚČEL SMLOUVY

1. Tato smlouva sjednává práva a povinnosti smluvních stran za účelem naplnění cílů preambule.
2. Smluvní strany se zavazují ke vzájemné spolupráci při tvorbě oborových plánů ochrany a péče a k řešení možných překryvů zájmů vztahujících se k přírodním a kulturním hodnotám krajiny, a to včetně odborné konzultace a koordinace v zájmu sladění postupu podle platných předpisů obou oborů.

3. Smluvní strany se zavazují ke vzájemné koordinaci postupů v oblasti aktuální a chystané legislativy v oblasti ochrany kulturní krajiny, a to včetně vzájemných konzultací podzákoných předpisů již v procesu jejich přípravy.
4. Smluvní strany se zavazují, že bude zahájena praktická spolupráce regionálních pracovišť AOPK ČR a NPÚ v oblasti ochrany a rozvoje chráněných krajinných oblastí s výjimkou Chráněné krajinné oblasti Šumava a v oblasti rozvoje národních přírodních rezervací a národních přírodních památek včetně jejich ochranných pásem s výjimkou území vojenských újezdů a pozemků a staveb, které tvoří součást objektů důležitých pro obranu státu a tvorby plánů péče o všechna výše uvedená území.
5. Společným cílem obou smluvních stran je prezentovat a interpretovat široké veřejnosti hodnoty a význam přírodního a kulturního dědictví a z toho plynoucí smysl a nezbytnost jeho ochrany v lokalitách a objektech, které jsou chráněny podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, i ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.
6. Smluvní strany se zavazují ke sdílení informací a praktické spolupráci při ochraně a regeneraci významných krajinných prvků a při ochraně historických krajinářských a parkových úprav v krajině a sídlech s drobnými architektonickými památkami a obecně se zástavbou památkového charakteru v sídlech i mimo ně.
7. Smluvní strany se zavazují ke vzájemné spolupráci při ochraně a péči o přírodní, kulturní a historické hodnoty krajinných památkových zón.
8. Smluvní strany se zavazují ke vzájemné metodické spolupráci při ochraně a obnově, tedy regeneraci a rehabilitaci dalších specifických hodnot v krajině, jako jsou např. zachované doklady o tradičním měřítku osídlení, organizaci plůžiny, cestní síti nebo o historických formách využívání území.
9. Smluvní strany se zavazují vzájemně spolupracovat na realizaci programu AOPK ČR Dům přírody.
10. Smluvní strany se zavazují ke vzájemné výměně informací a relevantních dat a k součinnosti při zpracování a interpretaci poskytnutých informací a dat a ke společné publikaci výstupů.
11. Smluvní strany se zavazují k vzájemnému poskytování odborných kapacit pro profesní setkávání k tématům vyplývajícím z této smlouvy a zaměřeným na zkvalitňování činnosti obou stran prostřednictvím sdílení vzdělávacích materiálů a vzájemného vzdělávání zaměstnanců v oblastech působení a překryvu obou oborů. Smluvní strany si budou operativně aktualizovat seznamy kontaktů na kompetentní pracovníky, kteří jsou v obou institucích pověřeni agendami spojenými s problematikou uvedenou v předchozích bodech této smlouvy.
12. Obě smluvní strany se zavazují v rámci svých možností k praktickému uplatňování zásad zahrnutých v Evropské úmluvě o krajině.

III.

PRÁVA A POVINNOSTI STRAN

Obě smluvní strany se dohodly že:

1. Budou podle svých kapacitních možností vyvíjet činnost definovanou touto smlouvou a zdrží se činností, která by byla v rozporu s účelem této smlouvy nebo činností, která by mohla znemožnit nebo ztížit dosažení stanovených cílů.

2. Obsah této smlouvy budou operativně rozpracovávat do dílčích dohod na konkrétní období či konkrétní akce, případně pro konkrétní regiony.
3. S obsahem této smlouvy seznámí všechna svoje regionální pracoviště.

IV. PODMÍNKY UŽITÍ DAT

Při vzájemné výměně dat, součinnosti při zpracování a interpretaci poskytnutých dat a společné publikaci výstupů budou obě smluvní strany dodržovat následující pravidla:

1. Smluvní strany využijí data pouze pro účely v souladu s jejich zřizovacími listinami a účelem, určeným v rámci protokolu k dané činnosti a nebudou je poskytovat třetím osobám.
2. Smluvní strany nepoužijí data a údaje ke komerčním účelům. Jako komerční účel jsou hodnoceny i honorované posudky.
3. Smluvní strany zabezpečí v rámci svých organizací takový režim práce s daty, aby výše uvedené podmínky byly dodrženy.
4. Využití dat pro každý samostatný projekt nebo odbornou činnost je podmíněno sestavením stručného protokolu, obsahujícího charakteristiku výzkumného projektu/úkolů, seznam jeho konkrétních řešitelů a předpokládaných výstupů, podepsaného zástupci obou stran.
5. Interpretace a prezentace dat poskytovatele bude vždy konzultována s garantem za dotčenou oblast dat, kterého určuje poskytovatel dat.
6. Smluvní strany se zavazují, že publikační výstupy jejich výzkumné činnosti, založené na datech AOPK ČR, budou vždy jejich společným dílem. Obdobně publikační výstupy AOPK založené na datech NPÚ budou společným autorským dílem. Autorský kolektiv tedy bude vždy obsahovat i zástupce poskytovatele dat (dotčené garanty, popř. osobu pověřenou jednáním).
7. NPÚ se zavazuje, že bude citovat data AOPK ČR patřičným a kompletním způsobem a AOPK ČR se zavazuje, že bude data NPÚ citovat patřičným a kompletním způsobem.
8. Konkrétní forma sdílení dat je vždy definována samostatným oboustranně podepsaným protokolem, jehož vzor je v příloze č. I, která je nedílnou součástí smlouvy.

V. OSTATNÍ USTANOVENÍ

1. Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou.
2. Smlouva nabývá platnosti i účinnosti dnem podpisu oběma smluvními stranami.
3. Tuto smlouvu lze měnit pouze písemnými postupně číslovanými dodatky, uzavřenými na základě dohody obou smluvních stran.
4. Smluvní vztahy touto smlouvou výslovně neupravené se řídí platným právním řádem České republiky.
5. Každá smluvní strana je oprávněna smlouvu vypovědět. Výpověď musí být učiněna písemně. Výpovědní doba činí jeden měsíc od prvního dne měsíce, následujícího po měsíci, ve kterém byla výpověď prokazatelně doručena druhé smluvní straně. Výpověď smluvní strana řádně zdůvodní. Výpovědi

musí předcházet písemné zdůvodněné upozornění ze strany vypovídající o úmyslu smlouvu vypovědět a dále pokus o jednání a smírné řešení.

6. Tato smlouva je vyhotovena ve čtyřech stejnopisech, které mají platnost originálu; dva stejnopisy obdrží NPÚ a dva AOPK ČR.
7. Smluvní strany shodně prohlašují, že tato smlouva byla sepsána podle jejich skutečné, svobodné a vážné a omylu prosté vůle, nikoli v tísní za nápadně nevýhodných podmínek ani pod nátlakem, že si ji řádně přečetly, porozuměly jejímu obsahu, souhlasí s ní a na důkaz toho k ní připojují vlastnoruční podpisy.

V Praze dne 14 -06- 2011

V Praze dne 14 -06- 2011

 Ing. arch. Naděžda Goryczková
 generální ředitelka NPÚ

 RNDr. František Pelc
 ředitel AOPK ČR

Příloha smlouvy č. I

Protokol o spolupráci AOPK ČR a NPÚ (vzor)

Pracovník pověřený jednáním za NPÚ

Jméno, příjmení

Pracovník pověřený jednáním za AOPK ČR

Jméno, příjmení

Specifikace předávaných dat a informací

(Příklad: Smluvní strany spolupracují dlouhodobě na ochraně krajinného rázu v chráněných krajinných oblastech.)

Pro další prohloubení této spolupráce se smluvní strany dohodly na vzájemné výměně dat, která mají k dispozici.

Data poskytovaná NPÚ / AOPK ČR

Název databáze	
Územní specifikace	
Rozsah (počet) dat	
Atributy	
Formáty dat	
Časové období pro využívání dat	
Kontaktní osoba NPÚ	
Kontaktní osoba AOPK ČR	
Specifická omezení použití dat a informací	

Účel využití dat a vzájemná spolupráce:

Předpokládané výstupy:

Tento protokol vychází ze smlouvy o vzájemné spolupráci mezi Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a Národním památkovým ústavem č. ... ze dne
Využívání těchto dat podléhá podmínkám této dohody.

Za NPÚ

Za AOPK ČR

V Praze dne

V Praze dne.....

Podpis:

Podpis:

Nominace Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem do Seznamu světového dědictví iniciovala vznik meziresortní dohody mezi ministerstvy zemědělství, kultury a životního prostředí, která zakládá harmonickou aplikaci výše uvedených předpisů. Dohoda o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem byla uzavřena 30. 5. 2016 (aktualizace 7. 1. 2020). Obsahově navázala v některých částech na smlouvu o spolupráci uzavřenou mezi Národním památkovým ústavem a Českou republikou – Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, jež byla uzavřena 20. 5. 2010 (aktualizace 14. 6. 2011).

Dohoda o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem byla následně (po zápisu Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem na Seznam světového dědictví v roce 2019) v průběhu řešení tohoto výzkumného projektu aktualizována mj. za přispění předkladatelů tohoto výsledku, jež jsou současně členy Poradního orgánu ředitele Národního hřebčína Kladruba nad Labem pro záležitosti týkající se zápisu Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem na Seznam světového dědictví. Jeden z nich (Zdeněk Novák) je současně členem Rady památky Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem.

Výchozím vstupním a metodickým podkladem tohoto výsledku (návrhu směrnice) nelegislativní povahy je aktualizovaná mezirezortní Dohoda o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem ze dne 7. ledna 2020, jež se při péči o tuto kulturní krajinu z pohledu různých právních předpisů osvědčila:

DOHODA

**o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje Krajiny pro chov a výcvik
ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem**

mezi

Ministerstvem zemědělství, sídlem Praha 1, Nové Město, Těšnov 65/17,

Ministerstvem kultury, sídlem Praha 1, Malá Strana, Maltézské náměstí 471/1,

a Ministerstvem životního prostředí, sídlem Praha 10, Vršovice, Vršovická 1442/65

PREAMBULE

Krajina historického areálu hřebčína v Kladrubech nad Labem je již více než půl tisíciletí spojena s kulturním vztahem koní, lidí a krajiny. Hřebčín v Kladrubech nad Labem a jeho krajina je součástí historického kulturního dědictví České republiky. Je národní kulturní památkou krajinářského umění, která je od 10. července 2019 zapsána na Seznamu světového dědictví (dále jen „Seznam UNESCO“) jako Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem (dále též jen „Krajina“), jak je právně upraveno mezivládní Úmluvou o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví sjednanou v Paříži v roce 1972, jíž je Česká republika vázána od roku 1991. Část této Krajiny je rovněž evropsky významnou lokalitou soustavy Natura 2000.

Krajina a stavební areály v ní jsou po staletí lidmi formované dílo, vzniklé jako účelová podstata chovu starokladrubského koně, který je rovněž součástí národního kulturního bohatství. Krajina je i nedílnou součástí přírodního bohatství Kladrubského Polabí.

Smyslem dohody je pečovat o rovnováhu a synergii zájmů hospodaření v zemědělské krajině s prioritou chovu a výcviku starokladrubského koně, kulturních zájmů, péče o vysokou úroveň vztahu koní, lidí a krajiny a v neposlední řadě zájmu ochrany přírody a typického rázu krajiny Kladrubského Polabí.

Základní povinností smluvních stran Úmluvy o ochraně světového kulturního dědictví je při péči o jakoukoli památku či památkově chráněné území zapsané na Seznam UNESCO zachovat jejich světově výjimečnou hodnotu, integritu a autenticitu. Základním nástrojem k tomu je, v souladu s mezinárodními pravidly pro vedení Seznamu UNESCO, tzv. Management Plan.

Článek I.

- 1) Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo kultury a Ministerstvo životního prostředí uzavírají tuto dohodu pro zdokonalení vzájemné spolupráce v záležitostech týkajících se Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, resp. péče o ni tak, aby byla zachována jak její historická účelovost, tj. chov a výcvik kočárových koní, tak i její přírodní a krajinné hodnoty a doklady jednotlivých etap jejího kulturního vývoje, včetně dokladů etap jejího záměrného umělecko-krajinářského přetváření.
- 2) Dohoda navazuje na Dohodu o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje areálu národní kulturní památky Hřebčína v Kladrubech nad Labem ve znění ze dne 30. 5. 2016 a na předchozí Dohodu o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje areálu Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem mezi Ministerstvem kultury a Ministerstvem životního prostředí, uzavřené resortními ministry dne 31. 8. 2009, pod č. j. MK5369/2009, a obsahuje obecné zásady pro obnovu a rozvoj Krajiny, které budou výchozím podkladem pro její udržitelnost a pro rozvoj Národního hřebčína Kladruby nad Labem.

Článek II.

- 1) Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo kultury a Ministerstvo životního prostředí se shodují v souvislosti se zápisem do shora uvedeného Seznamu UNESCO, na nutnosti respektovat Management Plan Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem z roku 2012 jako základní dokument její obnovy a rozvoje.

Dále se strany shodují, že v duchu schvalovaných Management Plánů je potřeba rozvíjet Krajinu a její složky dle dalších koncepčních dokumentů postupné obnovy, jejichž zpracování v souladu s Management Plány Krajiny zajistí Ministerstvo zemědělství.

Strany se rovněž shodují, že každý budoucí Management Plan musí být předmětem společného vyhodnocování a předmětem dalších aktualizací minimálně 1x za 5 let.

- 2) Při tvorbě/aktualizaci Management Plánů Krajiny bude péčí stran této Dohody zajištěna spolupráce mezi Národním hřebčínem Kladruby nad Labem, Národním památkovým ústavem a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR tak, aby byly sladěny na jedné straně potřeby a požadavky na rozvoj Národního hřebčína Kladruby nad Labem a na straně druhé zohledněny mezinárodní i národní veřejné zájmy na zachování kulturního dědictví a přírody včetně předmětů ochrany evropsky významné lokality Kladruby nad Labem.

Článek III.

Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo kultury a Ministerstvo životního prostředí se dohodly na následujících obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje areálu Hřebčina:

- 1) Zděděné uspořádání Krajiny a její kompozice jsou prioritní kulturní hodnoty, musí však být uchovány a formovány s ohledem na fenomény významné z pohledu ochrany přírody. Až na doložené výjimky je při obnově dřevin žádoucí používat taxony dřevin odpovídající stanovištím pro místo typické, domácí či zdomácnělé. Nevhodné je použití tvarových kultivarů a exoticky působících dřevin. Konceptuální vizi péče o krajinnou kompozici Krajiny musí stanovit každý budoucí Management Plan Krajiny.
- 2) Komponovaná Krajina je složena z několika typů kompaktních i méně kompaktních porostů a porostních skupin. Významné jsou solitérní stromy a rozvolněné hájové struktury. Zcela zásadní je existence různých typů liniových porostů, mezi nimi monotypické jedno-věkové aleje, vícepatrová různověká stromořadí, ale také pro areál typická stromořadí starých ovocných odrůd. Prioritou je jejich kompoziční a účelová funkce větrolamů a slunolamů, dělicích Krajinu zřetelným pastevníím řádem.
- 3) Cílem je pěstovat různorodou věkovou strukturu porostů, a to zejména za účelem trvalé kontinuity kompoziční a provozní struktury komponované Krajiny s výjimkou alejí, u nichž záleží na vyrovnaném prostorovém účinku.
- 4) Pokud jsou některá stromořadí vhodná k různověkému zastoupení dřevin, pak zásadně v podobě jednodruhových stromořadí v jedné úrovni, s jinými druhy v úrovni nižší. Účelem je zajištění mikroklimatu ve stromořadí a rychlosti jejich účinku vzhledem k cílové funkci slunolamů, větrolamů, například u stromořadí, kde cílová dřevina roste v krytu rychle rostoucích dřevin. Tento případ se netýká hlavních kosterních alejí areálu.
- 5) Bude nadále respektován seznam dřevin v Krajině, které je potřeba prioritně zachovat pro výskyt páchníka hnědého a lesáka rumělkového, tj. předmětných druhů evropsky významné lokality CZ0533698 Kladruby nad Labem (dále jen „EVL“). Výběr dřevin do seznamu je proveden mimo dvě hlavní aleje. V ostatních alejích a stromořadích bude výběr stanovišť výše uvedených druhů hmyzu upřednostňovat stromy v místech, kde bude co nejméně narušen estetický vzhled, jako jsou konce alejí, křižení cest apod. Pro výběhy, pastviny a okolí tréninkových ploch se bude při výběru stromů i nadále respektovat bezpečnost osob a potřeby chovu koní.

Předpokládá se trvalá kontinuita existence jádrových zón výskytu uvedených druhů hmyzu a periodicky, jednou za 10 let aktualizování seznamu stromů k zachování. V případě nezbytného kácení vzrostlých stromů bude dřevní hmota v potřebném množství deponována na vhodných místech a zanechána samovolnému rozpadu. Plánované rekonstrukce alejí budou konzultovány s odbornými zástupci Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

- 6) Ministerstvo životního prostředí souhlasí s postupnou obnovou alejí ve směru Kladruby nad Labem – Řečany a Kladruby nad Labem – dvůr Františkov v krátkodobém časovém rozpětí. Další stromořadí a aleje budou obnovovány postupně, z hlediska areálu mozaikovitě a v dlouhodobém časovém horizontu (desítek

let) s tím, že krátká dvouřadá stromořadí a aleje nebo jejich logické úseky budou obnoveny naráz (v případě dvouřadých alejí to znamená naráz oboustranně).

- 7) Ošetření stromů a jejich případná náhrada, zejména podél komunikací a míst se zvýšeným pohybem lidí a koní, podléhá pravidlům zachování bezpečnosti, ale se zachováním vedení alejí v původních stopách.

Článek IV.

- 1) Na celém území EVL je uplatněna tzv. základní ochrana podle § 45c, odst. 2 zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- 2) Optimální péče o EVL a její předměty ochrany je stanovena v souhrnu doporučených opatření pro EVL (dále jen „SDO“). Případná aktualizace SDO bude respektovat prioritu komponované a chovatelské struktury Krajiny dle článku III. této dohody. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR bude při aktualizaci spolupracovat s Národním hřebčínem Kladruby nad Labem a Národním památkovým ústavem jako garantem odborné památkové péče tak, aby byly při zacházení s vegetačním prvky respektovány zájmy památkové péče a Management Plan pro Krajinu.

Článek V.

- 1) Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo kultury a Ministerstvo životního prostředí budou nadále sledovat možné interference mezi velkými infrastrukturními projekty na straně jedné a na straně druhé zájmy ochrany přírody, zachování historické struktury zeleně, vodního režimu území a zajištění soběstačnosti zásobování hřebčína pfcí.
- 2) Strany rovněž budou dbát na to, aby historický vodní systém a režim zásobování Krajiny vodou neutrpěly škody při úpravách toku Labe mj. pro turistický ruch.

Článek VI.

Mapové podklady s vymezením hranic národní kulturní památky, hranic EVL, hranic statku zapsaného na Seznamu UNESCO s jeho nárazníkovou zónou jsou přílohou této dohody.

Článek VII.

Tato dohoda vstupuje v platnost ke dni podpisu smluvními stranami a nahrazuje Dohodu o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje areálu národní kulturní památky Hřebčína v Kladrubech nad Labem ze dne 30. 5. 2016.

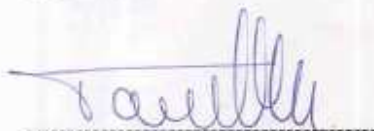
Jakékoli změny této dohody se sjednávají písemně.

Dohoda je vyhotovena v šesti stejnopisech, které mají platnost originálu.

Po dvou výtiscích obdrží Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo kultury a Ministerstvo životního prostředí.

V Praze dne - 7 -01- 2020

za Ministerstvo zemědělství:

Ing. Miroslav Toman, CSc.
ministr

za Ministerstvo kultury:

PhDr. Lubomír Zaorálek
ministr

za Ministerstvo životního prostředí:

Mgr. Richard Brabec
ministr

Stávající ochrana prostřednictvím památkové rezervace nebo památkové zóny je v některých oblastech reálné památkové praxe účinná nedostatečně. Podle stávající právní úpravy (zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších právních předpisů) jsou možnosti uchování kulturně-historických hodnot nedostatečné. Ze současného ustanovení citovaného zákona nevyplývají pro vlastníka nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je „pouze“ součástí památkové rezervace nebo zóny, povinnosti nezbytné pro uchování jejich památkových (kulturně-historických) hodnot. Např. z citovaného zákona nevyplývá povinnost vlastníka na vlastní náklad o nemovitost v památkové rezervaci nebo zóně pečovat, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, či znehodnocením, ani povinnosti vztahující se ke způsobu jejího užívání (viz § 9). Není možné aplikovat rozhodnutí o opatřeních, která je vlastník nemovitosti povinen učinit, neplní-li povinnosti dle předchozího bodu (viz § 10 a § 15). V případě, že právnická nebo fyzická osoba svou činností působí nebo by mohly způsobit nepříznivé změny stavu nemovitosti v památkové rezervaci nebo zóně, není možné určit podmínky pro další výkon takové činnosti nebo výkon takové činnosti zakázat (viz § 11). Z ustanovení vyplývá „pouze“ povinnost vlastníka vyžádat si k plánovaným úpravám nemovitosti ležící v památkové rezervaci nebo zóně závazné stanovisko (viz § 14) a dále upravuje pokuty, které lze při nedodržení této povinnosti vlastníkovi vyměřit (viz § 35 a § 39). U nemovitostí, které nejsou kulturními památkami a které leží v památkové rezervaci nebo zóně, není ovšem možné nařídit vlastníkovi nápravu dotčených památkových (kulturně-historických) hodnot způsobených jak zanedbávanou péčí, tak také poškozením.

Proto se navrhuje uložit směrnicí zpracovat návrhy na prohlášení těch částí krajinné památkové zóny, které by za stávajícího právního stavu trpěly poškozením a jejich zánikem by v národním kulturním bohatství vznikla nenahraditelná ztráta, za kulturní památku a neprodleně předložit tyto návrhy Ministerstvu kultury.

V Plánu nakládání se statkem zapsaným na Seznamu světového dědictví na léta 2022 až 2026 (Management Plan) Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, jež v průběhu řešení tohoto výzkumného projektu věcně upravili předkladatelé výsledku, kteří jsou současně členy Poradního orgánu ředitele Národního hřebčína Kladruby nad Labem pro záležitosti týkající se zápisu Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem na Seznam světového dědictví, byly využity poznatky z oblasti péče o předmětnou kulturní krajinu, a to v kontextu různých právních předpisů. Tyto poznatky se odrazily v jednotlivých ustanoveních návrhu předkládané směrnice.

Plán nakládání se statkem zapsaným na Seznamu světového dědictví na léta 2022 až 2026 (Management Plan) Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem³ tak lze považovat za poloprovozní ověření funkčnosti navrhované směrnice.

³ Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, Management plan, Plán nakládání se statkem zapsaným na seznamu světového dědictví na léta 2022 až 2026. Dostupný na https://www.nhkladruby.cz/media/cache/file/6f/Management_Plan_1.pdf

Struktura směrnice:

Směrnice mohou být z hlediska struktury značně rozmanité, při určité generalizaci však lze definovat typickou strukturu směrnice. Tu zpravidla tvoří následující části – typy ustanovení směrnice.⁴ Proto se navrhuje následující členění směrnice:

- 1) název směrnice
- 2) preambule
- 3) vymezení rozsahu působnosti
- 4) vymezení základních pojmů
- 5) vlastní úprava otázek spadajících do působnosti směrnice
- 6) ostatní ustanovení
- 7) autentifikační podpisy a případné opravy

⁴ KRÁL, Richard. Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 25.

B) POPIS DOSAŽENÝCH PŮVODNÍCH VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A VÝVOJE ZÍSKANÝCH NA PODKLADĚ VÝZKUMU URČITÉHO ÚZEMÍ

V kontextu výše uvedeného se navrhuje tato směrnice s názvem Směrnice Ministerstva kultury, která stanoví režim péče o krajinné památkové zóny v kontextu různých právních předpisů vycházející mj. z meziresortní Dohody o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem ze dne 7. ledna 2020, jejíž účinnost byla ověřena v průběhu řešení výzkumného projektu Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem.

1) název směrnice

Směrnice Ministerstva kultury, která stanoví režim péče o krajinné památkové zóny v kontextu různých právních předpisů

2) preambule

v zájmu zachování vybraných částí krajinných celků, které vykazují významné kulturní hodnoty (dále jen „krajinné památkové zóny“) a dosažení jejich udržitelného rozvoje, založeného na vyvážených a harmonických vztazích mezi sociálními potřebami jejich obyvatel, hospodářskou činností, životním prostředím a péčí o zděděné kulturní bohatství;

s vědomím, že krajina hraje významnou úlohu z hlediska veřejného zájmu v oblasti kultury, ekologie, životního prostředí a v sociální oblasti a představuje zdroj příznivý pro hospodářskou činnost, a její ochrana, správa a plánování mohou přispívat k vytváření pracovních příležitostí;

vědomo si toho, že krajina přispívá k utváření místních kultur a že je základní součástí národního přírodního a kulturního dědictví, protože přispívá k blahu lidstva a upevnění národní a kulturní identity;

uznávajíc, že krajinná památková zóna je všude důležitou součástí kvality života lidí;

berouc na vědomí, že vývoj výrobních postupů v zemědělství, lesnictví, průmyslu a při těžbě nerostů, a dále v oblastech územního plánování, řízení regionálního rozvoje, dopravy, infrastruktury, cestovního ruchu, rekreace a na obecnější úrovni změny v technologiích a v ekonomice v mnoha případech urychlují proměnu krajiny;

přesvědčeno, že krajina je klíčovým prvkem blaha jednotlivce i společnosti a že její ochrana, správa a plánování jsou spojeny s právy a povinnostmi každého jedince;

uznávajíc, že kvalita a rozmanitost krajinných památkových zón představují společný zdroj a že je důležité spolupracovat v zájmu jejich ochrany, správy a plánování;

přejíc si ustanovit nový nástroj, zaměřený výhradně na ochranu, správu a plánování všech krajinných památkových zón;

vydává Ministerstvo kultury tuto směrnici.

3) vymezení rozsahu působnosti

Působnost směrnice se stanoví pro území krajinných památkových zón.⁵

⁵ A to krajinných památkových zón již vyhlášených i v budoucnu vyhlášených.

4) vymezení základních pojmů

Krajinná památková zóna, dále také KPZ:

Část krajinného celku, která vykazuje významné kulturní hodnoty, prohlášená Ministerstvem kultury podle ustanovení § 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Plán ochrany krajinné památkové zóny:

Opatření obecné povahy o ochraně krajinné památkové zóny, které vydal příslušný krajský úřad po projednání s Ministerstvem kultury, orgánem územního plánování a příslušnou obcí/obcemi jako dotčenými orgány podle ustanovení § 6a zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém se stanovil způsob zabezpečení kulturních hodnot krajinné památkové zóny z hlediska státní památkové péče, a ve kterém určil, u jakých nemovitostí, nejsou-li kulturní památkou, ale jsou v krajinné památkové zóně, nebo u jakých druhů prací na nich, včetně výsadby a kácení dřevin na veřejných prostranstvích (dále jen „úprava dřevin“), je vyloučena povinnost vlastníka (správce, uživatele) vyžádat si předem závazné stanovisko podle § 14 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Management Plan KPZ:

Management Plan (dále také je MP) je expertně vytvořený dokument, projednaný se zástupci všech dotčených subjektů působících na území KPZ tak, aby bylo dosaženo shody. MP má zpravidla část analytickou a syntetickou. Součástí analytické části je SWOT analýza. MP je ve své syntetické části koncipován jako soubor cílů a opatření, které mají být zrealizovány zpravidla v průběhu pěti let tak, aby byla uchována hodnota KPZ, její autenticita a integrita, resp. její atributy a komponenty, které je zakládají, při respektování relevantních právních předpisů.

Lesní hospodářský plán (LHP):

Lesní hospodářský plán je výsledným dílem hospodářské úpravy lesů. Jedná se o nástroj vlastníka lesa při hospodaření v něm. Vypracovává se obvykle na časový horizont deseti let. LHP jsou legislativně zakotveny v § 24, 26 a 27 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon) a ve vyhlášce Ministerstva zemědělství České republiky č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování.

Komplexní pozemkové úpravy

Komplexní pozemkové úpravy jsou změny právního stavu pozemků, jimiž se ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se k nim uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako závazný podklad pro územní plánování. Pozemkové úpravy se řídí zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Územní plánování

Územní plánování je trvalá, soustavná a komplexní činnost orgánů územního plánování a stavebních úřadů. Územní plánování řeší využití území a zásady jeho uspořádání. Chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. S ohledem na ochranu krajiny dbá na hospodárné využívání zastavěného území. Územní plánování usiluje o dosažení souladu veřejných a soukromých zájmů. Hlavním cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, jehož podstatou je vyvážený vztah mezi životním prostředím, hospodářským rozvojem a soudržností společenství obyvatel. Územní plánování v ČR je legislativně upraveno stavebním zákonem č. 183/2006 Sb., resp. č. 283/2021 Sb., stavební zákon, dalšími zákony a vyhláškami.

SWOT analýza:

SWOT analýza je souborem odpovědí na otázky:

1) Jaké hlavní faktory, které můžete vy nebo váš úřad (podnik, organizace, instituce), ať již přímo (např. příkazem, nařízením, vyhláškou apod.) nebo nepřímo (např. aplikací vzdělávacího programu, inovací technologie, organizací práce apod.) ovlivnit, působí v současnosti **příznivě** na KPZ v oblasti Vaší působnosti? (S = silné stránky)

2) Jaké hlavní faktory, které můžete vy nebo váš úřad (podnik, organizace, instituce), ať již přímo (např. příkazem, nařízením, vyhláškou apod.) nebo nepřímo (např. aplikací vzdělávacího programu, inovací technologie, organizací práce apod.) ovlivnit, působí v současnosti **nepříznivě** na KPZ v oblasti Vaší působnosti? (W = slabé stránky)

3) Jaké hlavní faktory, které vy nebo váš úřad (podnik, organizace, instituce) nemůžete ovlivnit (např. geografické faktory, vyšší politické vlivy např. na úrovni státu nebo nadnárodní, migrace obyvatel, přírodní podmínky apod.) působí v současnosti **příznivě** na KPZ v oblasti Vaší působnosti? (O = příležitosti)

4) Jaké hlavní faktory, které vy nebo váš úřad (podnik, organizace, instituce) nemůžete ovlivnit (např. geografické faktory, vyšší politické vlivy např. na úrovni státu nebo nadnárodní, migrace obyvatel, přírodní podmínky apod.) působí v současnosti **nepříznivě** na KPZ v oblasti Vaší působnosti? (T = hrozby)

Na každou odpověď musí reagovat návrh opatření MP.

Pokud se neprovádí SWOT analýza, je nutné zpracovat alespoň Přehled pozitiv a negativ.

5) vlastní úprava otázek spadajících do působnosti směrnice

Management Plán

Při tvorbě/aktualizaci Management Plánů KPZ musí být zajištěna spolupráce mezi Národním památkovým ústavem a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR tak, aby byly sladěny na jedné straně potřeby a požadavky na rozvoj KPZ a na straně druhé zohledněny veřejné zájmy na zachování kulturního a přírodního dědictví.

Spolupráce

Orgány a organizace státní památkové péče a ochrany přírody a krajiny vzájemně spolupracují při péči a při rehabilitaci zachovalých biotopů chráněných druhů rostlin a živočichů. Vzájemně spolupracují s odbornými partnery s cílem zvýšit porozumění veřejnosti a s cílem přispět k ekologické diverzitě. V případě potřeby upravují postupy

péče tak, aby byly slučitelné se stanovišti, které jsou životně důležité pro chráněné druhy a zároveň jsou v souladu se zájmy na zachování kulturně-historických hodnot.

Obnova alejí a stromořadí:

Pokud jsou některé aleje a stromořadí vhodné k různověkému zastoupení dřevin, pak zásadně v podobě jednodruhových alejí a stromořadí v jedné úrovni, s jinými druhy v úrovni nižší. Účelem je zajištění mikroklimatu v aleji a stromořadí a rychlosti jejich účinku vzhledem k cílové funkci slunolamů, větrolamů, například u alejí a stromořadí, kde cílová dřevina roste v krytu rychle rostoucích dřevin. Další aleje a stromořadí necht' jsou obnovovány postupně, z hlediska KPZ mozaikovitě a v dlouhodobém časovém horizontu (desítek let) s tím, že krátké aleje a stromořadí nebo jejich logické úseky, necht' jsou obnoveny naráz (v případě alejí to znamená naráz oboustranně) se zachováním vedení alejí v původních stopách.

Obnova dalších dřevin

Péče o další formy dřevin je realizována s cílem zachování různorodé věkové struktury stromů s výjimkou alejí, u nichž záleží na vyrovnaném prostorovém měřítku.

Náhradní výsadba se realizuje na základě průzkumů území s cílem uchovat nebo rehabilitovat historické krajinné struktury významné z hlediska kulturního a přírodního dědictví, a to na základě kooperace orgánů a organizací státní památkové péče a ochrany přírody a krajiny a dalších odborných partnerů.

Základem rehabilitace historické vegetace v KPZ je vedle uchování kompozičního záměru (výsadba stromů včetně sponu výsadby, pěstební tvaru vegetačního prvku, případně způsobu péče o něj – řez, tvarování) také materiálová původnost, nebo-li sortimentní skladba porostů (rod, druh, eventuálně odrůda).

Péče o hospodářské lesy v KPZ

Pokud jsou v KPZ zastoupeny hospodářské lesy, je péče o ně prováděna podle lesního hospodářského plánu. Národní památkový ústav, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Lesy České republiky, s.p. (dotčený lesní závod) v takovém případě vymezí základní strukturu kulturně-historicky a přírodně hodnotných lesních ploch, jež jsou současně dotčeny LHP a, u nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření (viz § 8 Lesy zvláštního určení, zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)). Takové lesní pozemky budou převedeny do kategorie lesů zvláštního určení.

Do kategorie lesů zvláštního určení lze zařadit lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním (odst. 2, § 8, zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů).

Národní památkový ústav, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Lesy České republiky, s.p. (dotčený lesní závod) stanoví pro takto vymezené lesy zvláštního určení odlišný režim péče, který se odrazí ve slovním popisu lesního dílce, v hospodářských knihách stanovujících opatření pro nejnižší jednotky prostorového rozdělení lesa a v lesních hospodářských mapách, jež jsou součástí LHP.

V takto vymezených a popsanych lesích zvláštního určení jsou nadále rozvíjeny výhradně mimoprodukční formy hospodaření za současného podporování a rozvoje hodnot území, a to kulturně-historických, umělecko-krajinářských a přírodně-ekologických včetně současného respektování doložené historické kompozice,

archeologických a geomorfologických útvarů, druhové a odrůdové pestrosti vegetačních prvků, stanovišť chráněných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů atp.

Ve prospěch účelového hospodaření v lesích zvláštního určení, se přímou opatření odchylná od některých ustanovení zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů, zejména pokud jde o velikost nebo přiřazování holých sečí. Tato opatření mohou být navržena v plánu nebo v osnově nebo je stanoví rozhodnutím orgán státní správy lesů na návrh vlastníka nebo z vlastního podnětu (odst. 1, § 36, zákona č. 289/1995 Sb.). Při hospodaření v lesích zvláštního určení mohou být přípouštěny individuální stavy porostů, individuální věkové strukturu porostů, individuální sortimentální (taxonomické) skladby porostů a individuální zapojení porostů.

Péče o KPZ ve vazbě na klimatickou změnu

V případě hospodářských lesů musí být realizována periodická aktualizace LHP v kontextu jeho reakce na klimatickou změnu, a to s cílem diverzifikace druhové skladby porostů ve prospěch smíšených porostů, které nahradí monokulturní bloky. Pro tuto aktualizaci se nabízí perioda odpovídající průměrné platnosti LHP, tj. v průměru 10 let.

Orgány a organizace státní památkové péče a ochrany přírody a krajiny a další odborní partneři vzájemně spolupracují na posilování stability a biologické rozmanitosti společenstev v kulturní krajině, na zlepšení vodního režimu v lesích a zemědělské krajině, na zvýšení přirozené retenční schopnosti vodních toků a niv a efektivní ochraně a využívání vodních zdrojů, na dílčí adaptaci budov v krajině na změnu klimatu (zelené střechy, zachycování a opětovné využívání srážkové vody), na zvýšení ekologicko-stabilizačních funkcí a prostupnosti krajiny, na systémových přístupech řešení vedoucích k zamezování rozšiřování zpevněných ploch na úkor přírodních prvků (nadměrná urbanizace krajiny), na realizaci protierozních opatření, na systémových přístupech řešení vedoucí k podpoře a obnově přírodních krajinných prvků (remízky, větrolamy, slunolamy – prvky USES), na upřednostňování smíšených patrovitých porostů před monokulturami, na podpoře přirozených adaptačních schopností porostů a lesů, posilováním jejich odolnosti proti změnám klimatu vhodnou volbou přirozené autochtonní skladby porostů, na produkci odolného sadebního materiálu prostřednictvím zakládání klonových výsadby – semenných sadů jedinců s ověřenou dědičnou tolerancí vůči chorobám a škůdcům.

Péče o urbanizované části KPZ (intravilán)

Programy rozvoje obnovy obcí se zpracovávají na základě stavebně-historických průzkumů území i jednotlivých objektů.

Při přípravě programů rozvoje obcí, programů obnovy vesnice a při pořizování územně plánovací dokumentace je třeba respektovat kulturně-historické a přírodní hodnoty KPZ.

Využití jednotlivých objektů, prostorů a pozemků musí odpovídat jejich kapacitě a technickým možnostem a musí být v souladu s historickým charakterem, kulturně-historickou a přírodní hodnotou KPZ a kapacitními a technickými možnostmi.

Veškeré úpravy veřejných prostranství, ploch, staveb a objektů v zastavěném území KPZ nesmí poškodit předmět ochrany a musí směřovat k zachování kulturních a přírodních hodnot KPZ.

Při rozhodování o nové výstavbě, modernizaci objektů a přestavbě musí půdorysné a výškové uspořádání staveb, hmotové řešení objektů, členění fasád a použité materiály

respektovat charakter a měřítko dochované zástavby charakteristické pro obec, na jejímž území se KPZ nachází. Významné dominanty v území a pohledy na ně musí být zachovány.

Péče o zastavitelné části KPZ (extravilán)

Při terénních úpravách, budování technické infrastruktury, při nové výstavbě a při výsadbě dřevin musí být brán zřetel na charakter, prostorové uspořádání a měřítko jednotlivých nemovitostí, sídel a krajiny v KPZ.

Veškeré zásahy v nezastavěném území KPZ nesmí poškodit předmět ochrany a musí směřovat k zachování kulturních a přírodních hodnot KPZ.

Při rozhodování o nové výstavbě, modernizaci objektů a přestavbě musí půdorysné a výškové uspořádání staveb, hmotové řešení objektů, členění fasád a použité materiály respektovat charakter a měřítko dochované zástavby charakteristické pro obec, na jejímž území se KPZ nachází a na kterou nově urbanizovaná část navazuje. Významné dominanty v území a pohledy na ně musí být zachovány.

Obnova krajinářských a přírodně krajinářských částí KPZ:

Konceptuální vizi péče o krajinnou kompozici krajiny musí stanovit každý budoucí Management Plan KPZ. Zděděné krajinářské uspořádání KPZ a její kompozice jsou prioritní kulturní hodnoty, musí však být uchovány a formovány i s ohledem na fenomény významné z pohledu ochrany přírody. Až na doložené výjimky je při obnově dřevin žádoucí používat taxony dřevin odpovídající stanovištím pro místo typické, domácí či zdomácnělé.

Obnova malířsko-krajinářských částí KPZ:

Konceptuální vizi péče o krajinnou kompozici musí stanovit každý budoucí Management Plan KPZ. Zděděné malířsko-krajinářské uspořádání KPZ a její kompozice jsou prioritní kulturní hodnoty, musí být uchovány a formovány s důležitým ohledem na fenomény významné z pohledu ochrany přírody. Při obnově dřevin je proto žádoucí používat taxony dřevin odpovídající kompozici malířsko-krajinářské části KPZ, včetně barevných a tvarových variet, a to v původní stopě metodou kus za kus s preferencí náhrady vzrostlým výpěstkem.

6) ostatní ustanovení

Pokud se v KPZ vyskytnou části, které by za stávajícího právního stavu trpěly poškozením, a jejich zánikem by v národním kulturním bohatství vznikla nenahraditelná ztráta, je nutné zpracovat návrh na jejich prohlášení za kulturní památku a tento návrh neprodleně předložit Ministerstvu kultury.

7) autentifikační podpisy a případné opravy

C) DŮVODOVÁ ZPRÁVA VÝSLEDKU

Péče o kulturní krajinu vyžaduje multidisciplinární přístup, který se v současné společnosti přes veškerý pokrok a vzdělání jednotlivých aktérů paradoxně nedaří zvládnout na odpovídající úrovni. Stále totiž přetrvává vyhraněný resortní přístup ochrany a péče o jednotlivé složky (přírodní, kulturní) krajiny, což mnohdy vede k jejímu hodnotovému ochuzování.

Definovat kulturní krajinu⁶ je velmi složité, téměř tak složité jako definovat kulturu. Obecně se má za to, že je to krajina ovlivněná civilizací. Někteří autoři⁷ ovšem nesouhlasí ani s termínem kulturní krajina. Místo něj doporučují termín historická krajina nebo historická a kulturní krajina nebo prostě krajina. Pokud přijmeme dělení dějin na prehistorické a historické (=zachycené historiky), je zřejmé, že termín historická krajina může postihovat tu fázi, která souvisí s psanými dějinami.⁸ Proto se termín kulturní krajina jeví jako obecnější a jako takový je následně používán a v kontextu dějin zahradní a krajinářské tvorby řazen na rovinu s pojmem díla zahradního a krajinářského umění (obecně památky zahradního umění).

Péče o kulturní krajinu navázala na péči o urbanistické soubory⁹ a její uzákonění v zákoně o státní památkové péči (č. 20/1987 Sb.) bylo ve své době ojedinělým legislativním krokem v rámci celého kulturního světa¹⁰. Aplikace zákonné dispozice však byla silně navázána na model veřejné správy, jenž počítal s okresními národními výbory, transformovanými v roce 1990 na okresní úřady se stejnou územní působností.¹¹ Po zániku okresních úřadů se dosud nepodařilo vytvořit funkční model péče o chráněnou kulturní krajinu, a to ani v případě Lednicko-valtického areálu.¹²

Díla zahradního a krajinářského umění, se staly předmětem zájmu památkové péče poměrně pozdě, a to nejen u nás, i když samozřejmě i zde jsou výjimky. Např. v Rakousku byl Referát pro historické zahrady při Památkovém úřadě založen až v roce 1986 a teprve v roce 1999 byla zákonnou normou ukončena diskuse o tom, že mohou být díla zahradního a krajinářského umění kulturními památkami, když jsou vytvořeny z rostlin, které jsou dílem přírody a nikoli lidským.¹³

První skutečné zajištění ochrany památek právním předpisem se podařilo prosadit u objektů podléhajících zákonu o první pozemkové reformě z roku 1919.¹⁴ Pozemkový úřad na základě

⁶ Krajina je definována zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jako „část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.“

⁷ Kultúrtáj, történeti táj, műemlékvédelem : nemzetközi tudományos tanácskozás = Cultural landscape, historic landscape, monument protection : International scientific conference : Budapest – Keszthely, 1993, júnus 7.–11. [ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság... et al.]; <https://whc.unesco.org/en/culturallandscape/#1>; Martina Pásková – Josef Zelenka, Krajina vyhledávaná, konzumovaná či tvořená cestovním ruchem? *Geografické rozhledy: Kartografie* 16, 2007, s. 6–9; Memorandum sympózia Architektonické dědictví krajiny, Cheb, 21.–23. 9. 2006, dostupné on-line z <https://www.archiweb.cz/n/domaci/obnova-dialogu-historickyh-objektu-a-krajiny>.

⁸ K tomu blíže viz Zdeněk Novák, Rekonstrukce historických zahrad a péče o kulturní krajinu po 2. světové válce v Československu, in: Roman Zámečník, *Sborník příspěvků z konference, Zahradně-architektonická tvorba 20. století v Československu I.*, Praha 2019, s. 152–165.

⁹ K tomu blíže viz např. Aleš Vošáhlik, *Městské památkové rezervace*, [Praha] 1990.

¹⁰ Např. v Maďarsku nejsou dodnes kulturní krajiny chráněny per se, takže např. Puszta, zapsaná jako kulturní krajina na Seznam světového dědictví (podrobně viz <https://whc.unesco.org/en/list/474>) je v Maďarsku chráněna pouze podle předpisů na ochranu přírody.

¹¹ S výjimkou okresů Šumperk a Bruntál, z jejichž území byl v roce 1996 vyčleněn okres Jeseník.

¹² Jako jistý následování hodným příklad může nyní sloužit krajina národního hřebčína (chráněná jako součást NKP Hřebčín v Kladrubech nad Labem) ležící v KPZ Kladrubské Polabí ovšem v kontextu krajinných celků s výjimečnou majetkovou správou (takřka celá krajina národního hřebčína je ve správě jednoho státního subjektu).

¹³ To ovšem nebrání tomu, aby řada starých rakouských zahrad a krajinářských celků nebyla v relativně dobrém stavu (Schönbrunn, Laxenbug, Belveder, Mirabell). Na druhou stranu řada zahrad chráněných jako součásti přírody zanikla (např. Bruck an der Leitha).

¹⁴ Zákon č. 215 Sb., o zabrání velkého majetku pozemkového ze dne 16. dubna 1919.

tzv. přídělového zákona z roku 1920¹⁵ stanovil novým majitelům závazky týkající se památkové ochrany, včetně ochrany přírody a krajinného rázu. Jejich návrh připravili odborní pracovníci Státního památkového ústavu.¹⁶

Po celé období První republiky se nepodařilo prosadit schválení památkového zákona.¹⁷ Zemský památkový úřad byl přejmenován na Státní památkový úřad se sídlem v Praze podřízený Ministerstvu školství a národní osvěty. Po reorganizaci roku 1928 příslušela správa památek V. odboru národní osvěty. V jeho rámci působilo oddělení spravující oblast památkové péče a zároveň i ochranu přírody.¹⁸ V roce 1920 pak vznikl samostatný Státní památkový úřad v Brně.¹⁹ Již v té době se do hledáčku „památkářů“ dostávají také díla zahradního a krajinářského umění. Zatímco formální kompozice jako Květná zahrada v Kroměříži byly vnímány především jako památky historické, v krajinářských kompozicích často vstupoval do popředí aspekt přírodní, a to především ochrana starých stromů.²⁰

O výraznou podporu a vyzdvihnutí důležitosti děl krajinářského umění se zasloužil Zdeněk Wirth,²¹ který upozornil, že uměleckou, a tím pádem i historickou, hodnotu mají i díla ztvárněná krajinářským způsobem, a že jejich vývoj kopíruje vývoj architektury.²² Studoval tuzemské zahrady, parky a krajinářské celky, jejich umělecké a stylové zařazení, porovnával je s podobnými díly po celé Evropě.²³ Na nenahraditelnost působení původních děl zahradního a krajinářského umění upozorňoval i jeho přítel a kolega Jan Ješek Hofman, ředitel Vládního komisariátu pro zachování památek na Slovensku (1922–1938).²⁴

Paradoxně byla díla zahradního a krajinářského umění chráněna dříve zákonem č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. § 5 v odstavci (2) totiž stanovil „*Parky a zahrady významné s hlediska vědeckého, historického nebo uměleckého lze prohlásit za chráněné parky a zahrady.*“, než zákonem č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, který stanovil zřejmě vyčerpávající definici památky, totiž, že památkou je „*kulturní statek, který je dokladem historického vývoje společnosti, jejího umění, techniky, vědy a jiných oborů lidské práce a života, nebo jest jí dochované historické prostředí sídlištních celků a architektonických souborů, anebo věc, která má vztah k významným osobám a událostem dějin a kultury.*“²⁵

¹⁵ Zákon č. 81/1920 Sb., kterým se vydávají po rozumu §-u 10 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. zák. a nař., ustanovení o přidělu zabrané půdy a upravuje se právní poměr ku přidělené půdě (Zákon přidělový) ze dne 30. ledna.

¹⁶ Zákon č. 80/1920 Sb. z. a n.č., *Při sdělávání plánu přihlížej pozemkový úřad k tomu, aby přidělem nebyly rušeny krásy přírodní a ráz krajinný a aby nevzaly újmy památky přírodní, historické a umělecké. Pozemkový úřad může k tomu cíli svoliti, aby plochy, které jsou věnovány parkům, přírodním parkům, které slouží jinak k okrase krajiny, nebo jejichž účelem jest zachovati ukázkou původního rázu krajinného, nebo zajistiti a ochrániti historické památky a jejich okolí s nimi úzce souvisící, vlastníku byly ponechány vedle výměry půdy, která podle § 11 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. zák. a nař., může býti propuštěna dosavadnímu vlastníku ze záboru, jestliže vlastník podrobí se podmínkám stanoveným pozemkovým úřadem v dohodě se zúčastněnými ministerstvy, pokud se týká přístupnosti oněch míst obecnstvu, pracovníkům vědeckým a uměleckým, nebo používání jejich k účelům lidumilným.* (§ 20). *Úřad pozemkový může ustanoviti zvláštní řád o hospodaření na nedílu, zvláště pak také co do členství v některých družstvech, ochrany památek přírodních a uměleckých, zachování krajinného rázu a krajinných zvláštností při stavbách, pojištění proti škodám a na život a t. p.* (odst. 1, § 50) *Na zachování tohoto řádu dozírá úřad pozemkový.*“ (odst. 2, § 50).

¹⁷ K tomu viz např. Kristina Uhlíková, *Zdeněk Wirth, první dvě životní etapy (1878-1939): doplněno bibliografií Wirthova díla*, Praha 2010.

¹⁸ Kristina Uhlíková, *Národní kulturní komise 1947–1951*, Praha 2004, s. 17.

¹⁹ Petr Štoncner, Příspěvky k dějinám památkové péče v Československé republice v letech 1918–1938, *Zprávy památkové péče* 64, 2004, č. 5, s. 427.

²⁰ Křesadlová, Lenka, Metodické přístupy k rekonstrukcím historických zahrad ve 20. století, s. 166–175, in: *Zámečník* (pozn. 5), s. 166–175.

²¹ K němu blíže viz např. v Jiří Roháček – Kristina Uhlíková, *ed. Zdeněk Wirth pohledem dnešní doby: soubor příspěvků*. Praha 2010.

²² Roháček – Uhlíková (pozn. 18), s. 45–53.

²³ Tamtéž, s. 9–28.

²⁴ *Badatelna.eu. Literární archiv Památníku národního písemnictví. Hofman, Jan Ješek.* [online]. © 2013-2021 LemonBone s.r.o. [cit. 04.07.2021]. Dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/2847/uvod/>

²⁵ Tehdejší zákon 141/1950 Sb., občanský zákoník, však neznal pojem statek, natož kulturní statek. To způsobilo jistý chaos, protože pozemky a stavby byly věcmi nemovitými, nikoli statky. Pak se mohlo stát, že do Státního

Chráněno zákonem bylo i to, co nikde zapsáno nebylo. Kulturní památky tehdy tvořily nespočítatelnou množinu věcí. Jak bylo možné takové právo vůbec vymáhat? Navíc, když zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, nestanovil žádné sankce za porušování svých ustanovení.

Ustanovením zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách byl podle § 19 zřízen Státní ústav památkové péče a ochrany přírody (SÚPPOP). Na úseku státní památkové péče ústav podle *odst. (2)* organizoval a prováděl výzkum, průzkum, dokumentaci, vědecké hodnocení a popularizaci památek, řešil otázky teorie a praxe ochrany, konservace, obnovy a kulturního využití památek, včetně poskytování odborné a metodické pomoci při provádění památkové péče, zejména u národních kulturních památek, jakož i při plnění mimořádně významných úkolů konservace, obnovy a kulturního využití památek. Na úseku státní ochrany přírody ústav podle *odst. (3)* hodnotil, popřípadě vypracovával odborné podklady pro jednání a rozhodování orgánů státní ochrany přírody, poskytoval jim odbornou a metodickou pomoc, organizoval a prováděl výzkum, průzkum, bádání a dokumentaci, zejména pokud šlo o přírodu jako celek a její části lidskou činností nedotčené nebo jen málo dotčené, o vlivu lidské činnosti na přírodu a o čelení nepříznivým vlivům lidské činnosti, zvláště pak výzkum, průzkum a dokumentaci chráněných částí přírody, biologie chráněných druhů organismů a výzkum a přírodovědeckou dokumentaci území velkých staveb a průmyslových oblastí.

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který nahradil zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, definici věcně převzal, právně však kulturní památky vymezil tak, že ochrany požívaly a požívají pouze věci prohlášené Ministerstvem kultury za kulturní památky. Definice je natolik obecná, že postihuje všechny druhy památek, a tedy i památky zahradního a krajinářského umění. Navíc tento zákon stanovil možnost chránit i kulturní krajiny (§ 6: „... *nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, může Ministerstvo kultury ... prohlásit opatřením obecné povahy za památkovou zónu ...*“). Ve srovnání s právní úpravou v okolních zemích šlo o významně pokrokový krok, navazující na stejně pokrokovou ochranu urbanistických celků podle dřívější právní úpravy (zákon č. 22/1958 Sb.). Následně zpracovali experti (Olga Bašeová, Aleš Vošahlík²⁶) klasifikaci různých typů kulturní krajiny, které se vyskytují v České republice. Krajinu rozdělili do pěti typů,²⁷ přičemž zvažovali i kvantitativní hlediska (velikost krajinných částí), která se však dnes jeví jako překonaná. Je potěšitelné, že již „tak dávno“ vytvořili kategorie, jež v zásadě respektuje typologii rozpracovanou od roku 1998 a posléze publikovanou Centrem světového dědictví (World Heritage Center, Operational Guidelines 2008, Annex 3).²⁸

Péče o kulturní krajinu vyžaduje multidisciplinární přístup,²⁹ který se v současné společnosti přes veškerý pokrok a vzdělání jednotlivých aktérů paradoxně nedaří zvládnout na

seznamu bylo zapsáno např. Staroměstské náměstí, jež je z obecného hlediska navýsost kulturním statkem, ale není věcí. Zápisy byly prováděny z administrativních nikoli konstitutivních důvodů.

²⁶ Text nebyl dříve publikován, autor (Z.N) získal od autorů opis v roce 1995.

²⁷ Oblasti kultivované krajiny s charakteristickou sídelní strukturou; Krajinné kompozice a systémy vázané na architektonické soubory; Hospodářské feudální celky v zemědělské krajině; Kultivační a technické zásahy člověka do krajiny; Kulturně historicky významná území.

²⁸ Zdeněk Novák, Rekonstrukce historických zahrad a péče o kulturní krajinu po 2. světové válce v Československu, in: Zámečník (pozn. 5), s. 152–165.

²⁹ Péče o krajinu musí z povahy věci vycházet z komplexního působení různých právních předpisů. Péče o kulturní krajinu není z působnosti obecných předpisů vyňata. Problematiky krajiny se dotýkají: zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů; vyhláška č. 66/1988 Sb., k provedení zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (vodní zákon); zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (stavební zákon); zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů; směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin; vyhláška č. 166/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000, ve znění pozdějších předpisů, jimiž se provádí zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve vztahu k ochraně Evropsky významných

odpovídající úrovni. Stále přetrvává resortní přístup, který pomalu ničí jedinečné hodnoty kulturní krajiny, zejména její umělecké složky (nejcitlivější situace je u exotických introdukovaných dřevin a jiných rostlin). Přes to všechno je kulturní krajina na území Česka stále ještě mimořádně hodnotná. O čemž svědčí mj. to, že již 3 území, chráněná podle ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, jsou zapsána na Seznamu světového dědictví. Jde o Lednicko-valtický areál na jižní Moravě, Hornický region Erzgebirge / Krušnohoří a Krajinu pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem. Tato území reprezentují světové veřejnosti hodnoty zdejší kulturní krajiny. Její ochrana má dlouhou tradici sahající až do 18. století. Privátní iniciativy vlastníků půdy převzal po roce 1918 stát a v roce 1956 kodifikoval ochranu přírody, včetně „vzhledu krajiny“, zákonem č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. V roce 1987 se množina dosud chráněných částí krajiny, vymezená zákonem č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, tj. národní parky, chráněné krajinné oblasti, státní přírodní rezervace, chráněná naleziště, chráněné parky a zahrady a chráněné studijní plochy rozrostla o novou kategorii, obecně nazývanou krajinné památkové zóny. Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, totiž stanoví v odst. (1) § 6 „Území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, může Ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem prohlásit opatřením obecné povahy za památkovou zónu a určit podmínky její ochrany.“ V České republice je dnes za krajinnou památkovou zónu prohlášeno 25 krajinných celků.³⁰ Na základě Vyhlášek Ministerstva kultury³¹ vznikly krajinné památkové zóny Bojiště bitvy u Slavkova (1992), Lednicko-valtický areál (1992), Osovsko (1996), Žehušicko (1996), Novohradsko (1996), Římovsko (1996), Orlicko (1996), Libějovicko-Lomecko (1996), Chudenicko (1996), Plasko (1996), Valečsko (1996), Území bojiště u Přestanova, Chlumce a Varvažova (1996), Lembersko (1996), Zahrádecko (1996), Bojiště u Hradce Králové (1996), Slatiňansko-Slavicko (1996), Náměšťsko (1996), Čimelicko-Rakovicko (2002) a Vranovsko-Bítovsko (2002). Od roku 2014 vyhlašuje Ministerstvo kultury krajinné památkové zóny opatřením obecné povahy.³² Takto vznikly v roce 2014 krajinné památkové zóny Hornická kulturní krajina Abertamy - Horní Blatná - Boží Dar, Hornická kulturní krajina Háj - Kovářská - Mědník, Hornická kulturní krajina Krupka, Bečovsko, Hornická kulturní krajina Jáchymov, v roce 2015 Kladrubské Polabí a v roce 2021 Žatecká chmelařská krajina.

V modelu veřejné správy platném v době vyhlášení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a po změně společenského uspořádání (po roce 1989) předpokládal zákonodárce správu území krajinných památkových zón prostřednictvím okresních správních úřadů (okresních národních výborů do 24. listopadu 1990 a okresních úřadů poté). Vzhledem k tomu, že do roku 1990 nebyla žádná krajinná památková zóna vyhlášena, nejsou z tohoto období s okresními národními výbory zkušenosti. Okresní úřady se ukázaly jako funkční nositelé správy krajinných památkových zón, i když některé památkové zóny (např. Bojiště bitvy u Slavkova)

lokality; zákon č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů (horní zákon).

³⁰ K tomu blíže viz Karel Kuča – Věra Kučová – Alena Salašová – Ivan Vorel – Martin Weber, *Krajinné památkové zóny České republiky*, Praha 2015. Výčet v ní uvedených krajinných památkových zón není kompletní, protože v době vydání knihy ještě nebylo vyhlášeno Kladrubské Polabí.

³¹ Vyhláška č. 475/1992 Sb., o prohlášení území bojiště bitvy u Slavkova za památkovou zónu; Vyhláška č. 484/1992 Sb., o prohlášení lednicko-valtického areálu na jižní Moravě za památkovou zónu; Vyhláška č. 208/1996 Sb., o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny; Vyhláška č. 157/2002 Sb., o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny.

³² V českém právu (§ 171–174 správního řádu) je opatření obecné povahy vymezeno jako správní akt s konkrétně vymezeným předmětem a s obecně určenými adresáty (nikoli s konkrétními adresáty a abstraktním předmětem). Vztahuje se tedy vždy k určité konkrétní situaci v oblasti veřejné správy, přičemž okruh adresátů je vymezen obecně, nelze je předem a kompletně určit. Od právního předpisu se liší tím, že není obecné, upravuje jedinečnou věc, a od rozhodnutí se liší zase tím, že nesměřuje vůči konkrétní osobě (osobám).

ležely na území dvou okresů.³³ Po zrušení okresních úřadů k 31. 12. 2002 se dosud nenalezl obdobně efektivní model správy těchto hodnotných území.

Na tuto skutečnost reagovala vláda³⁴ ve Státní kulturní politice na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025), kde v opatření č. 3.1.2 stanovila: „*Legislativně zajistit odpovídající správu vybraných území se soustředěnými kulturními hodnotami*“ s následujícím zdůvodněním: „*Krajinné památkové zóny nemají ve stávajícím modelu veřejné správy zajištěnou efektivní správu. Přestože u Lednicko-valtického areálu, kulturní krajiny zapsané na Seznam světového dědictví pracuje na základě usnesení vlády č. 769/2004 k návrhu na vytvoření mezioborové pracovní skupiny ke koordinaci budoucího rozvoje území Lednicko-valtického areálu a zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty a k návrhu pravidel jejího působení, zvláštní koordinační skupina, dodnes se nepodařilo nastavit efektivní systém správy tohoto cenného území. Zkušenost ukazuje, že bez vytvoření zvláštní územní správy srovnatelné se systémem správy velkoplošných území, chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny,³⁵ hrozí částem kulturní krajiny, chráněným podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ztráta hodnot, pro něž byly prohlášeny za památkové zóny, popř., jako v případě Lednicko-valtického areálu zapsány na Seznam světového dědictví UNESCO. Podobně je nutno vyřešit správu národní kulturní památky Hřebčín v Kladrubech nad Labem a na ni navazující kulturní krajiny. Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí navrhne řešení formou úpravy platných předpisů.*“

Druhý studovaný příklad, Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem,³⁶ zapsaná na Seznam světového dědictví v roce 2019 jako Landscape for Breeding and Training of Ceremonial Carriage Horses at Kladruby nad Labem, má mnohem lepší výchozí pozici. Vychází z aktuálního modelu veřejné správy, kdy Pardubický kraj důsledně plní poslání stanovené zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.³⁷

S ohledem na výše uvedené se navrhuje promítnout zkušenosti se správou cenných území do návrhu Směrnice Ministerstva kultury (variantně Směrnice dotčených ministerstev) pro péči o památkové zóny, jež jsou částmi krajinného celku, které vykazují významné kulturně-historické hodnoty.

³³ Např. Okresní úřad Břeclav ještě v roce 2002 vložil přes 20 mil Kč do péče o krajinu Lednicko-valtického areálu.

³⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 15. dubna 2015, č. 266.

³⁵ Poznámka autorů: zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů kromě obecné ochrany přírody a krajiny (část druhá) pracuje se zvláště chráněnými územími, pro která vymezuje několik kategorií – a) národní parky, b) chráněné krajinné oblasti, c) národní přírodní rezervace, d) přírodní rezervace, e) národní přírodní památky a f) přírodní památky.

³⁶ Výsledky výzkumu autorů byly již publikovány v Roman Zámečník – Zdeněk Novák, Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem – kompoziční rozbor, *Zprávy památkové péče* 79, 2019, č. 1, s. 28–40; Zdeněk Novák, *Kouzlo krajiny krásných koní*, Kladruby nad Labem 2021 aj. Mj. problematika správy této krajiny byla komplexně shrnuta v Roman Zámečník (ed.), *Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem = Landscape for Breeding and Training of Ceremonial Carriage Horses at Kladruby nad Labem*, Národní nominační dokumentace pro zápis statku na Seznam světového dědictví, Česká republika 2018, dostupné on-line z: <https://www.nhkladruby.cz/krajina-nominace-unesco>.

³⁷ Péči o tamní kulturní krajinu výrazně usnadňuje následování hodná meziresortní *Dohoda o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem uzavřená mezi Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem kultury a Ministerstvem životního prostředí* dne 7. 1. 2020 (aktualizované znění).

III. SEZNAM POUŽITÉ A SOUVISEJÍCÍ LITERATURY

- Beneš Michal – Novák Zdeněk – Machek Jiří – Zámečník Roman (ed.) a kol., Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem = Landscape for Breeding and Training of Ceremonial Carriage Horses at Kladruba nad Labem, Národní nominační dokumentace pro zápis statku na Seznam světového dědictví, Česká republika 2018, dostupné on-line z: <https://www.nhkladruby.cz/krajina-nominace-unesco>
- Definice druhů výsledků, Samostatná příloha č. 4, Metodiky hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací schválené usnesením vlády dne 8. února 2017, č. 107. Schváleno usnesením vlády ČR ze dne 29. 11. 2017 č. 837. Úřad vlády ČR, č.j.: 26822/2017-OMP
- Dohoda o obecných zásadách obnovy a dalšího rozvoje Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem uzavřená mezi Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem kultury a Ministerstvem životního prostředí dne 7. 1. 2020 (aktualizované znění)
- Krejčířík Přemysl (Ateliér Krejčíříkovi, s.r.o.), Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, Management plan, Plán nakládání se statkem zapsaným na seznamu světového dědictví na léta 2022 až 2026. Valtice 2021
- Křesadlová, Lenka, Metodické přístupy k rekonstrukcím historických zahrad ve 20. století, s. 166–175, in: Roman Zámečník, Sborník příspěvků z konference, Zahradně-architektonická tvorba 20. století v Československu I., Praha 2019, s. 166–175
- Kuča Karel – Kučová Věra – Salašová Alena – Vorel Ivan – Weber Martin, Krajinné památkové zóny České republiky, Praha 2015
- Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny ministerstva životního prostředí k aplikaci § 8 a 9 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“) upravující povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les a náhradní výsadbu a odvozy, roč. XIV – červenec – srpen 2014, částka 5
- Novák Zdeněk – Zámečník Roman, Joseph Hardtmuth a krajinářská zahrada, Prameny a studie 66, 2020, s. 43–98
- Novák Zdeněk, Kouzlo krajiny krásných koní, Kladruba nad Labem 2021
- Novák Zdeněk, Rekonstrukce historických zahrad a péče o kulturní krajinu po 2. světové válce v Československu, in: Roman Zámečník, Sborník příspěvků z konference, Zahradně-architektonická tvorba 20. století v Československu I., Praha 2019, s. 152–165
- Novák Zdeněk, Zahrada Evropy: osudy zahradního umění na Moravě pohledem 21. století. Praha 2017
- Pásková Martina – Zelenka Josef, Krajina vyhledávaná, konzumovaná či tvořená cestovním ruchem? Geografické rozhledy: Kartografie 16, 2007, s. 6–9; Memorandum sympózia Architektonické dědictví krajiny, Cheb, 21.–23. 9. 2006
- Roháček Jiří – Uhlíková Kristina (ed.) Zdeněk Wirth pohledem dnešní doby: soubor příspěvků. Praha 2010
- Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- Štoncner Petr, Příspěvky k dějinám památkové péče v Československé republice v letech 1918–1938, Zprávy památkové péče 64, 2004, č. 5, s. 427

- Uhlíková Kristina - Wirth Zdeněk, První dvě životní etapy (1878-1939): doplněno bibliografií Wirthova díla, Praha 2010
- Uhlíková Kristina, Národní kulturní komise 1947–1951, Praha 2004, s. 97
- Vošáhlík Aleš, Městské památkové rezervace, [Praha] 1990
- Vyhláška č. 484/1992 Sb., o prohlášení lednicko-valtického areálu na jižní Moravě za památkovou zónu
- Vyhláška č. 157/2002 Sb., o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny
- Vyhláška č. 166/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000, ve znění pozdějších předpisů, jimiž se provádí zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve vztahu k ochraně Evropsky významných lokalit
- Vyhláška č. 208/1996 Sb., o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny
- Vyhláška č. 475/1992 Sb., o prohlášení území bojiště bitvy u Slavkova za památkovou zónu
- Vyhláška č. 66/1988 Sb., k provedení zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon 141/1950 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (stavební zákon), nově zákon č. 283/2021 Sb.
- Zákon č. 215 Sb., o zabránění velkého majetku pozemkového ze dne 16. dubna 1919
- Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších právních předpisů
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (vodní zákon)
- Zákon č. 261/2021 Sb. zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci
- Zákon č. 284/2021 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím stavebního zákona
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů (horní zákon)
- Zákon č. 499/2006 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 81/1920 Sb., kterým se vydávají po rozumu §-u 10 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. zák. a nař., ustanovení o přidělu zabrané půdy a upravuje se právní poměr ku přidělené půdě (Zákon přidělový) ze dne 30. ledna

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších právních předpisů
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších právních předpisů
- Zámečník Roman – Novák Zdeněk, Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem – kompoziční rozbor, Zprávy památkové péče 79, 2019, č. 1, s. 28–40
- Zámečník Roman – Šimek Pavel, Zpráva o zvládnutí kritických stavů v zahradách a parcích (kulturní dědictví) poškozených vlivem extrémních klimatických činitelů, příručka pro správce objektů (nepublikováno), červenec 2021

V. SEZNAM PUBLIKACÍ, KTERÉ PŘEDCHÁZELY VÝSLEDKU A BYLY PUBLIKOVÁNY, PŘÍPADNĚ VÝSTUPY Z ORIGINÁLNÍ PRÁCE

- Beneš Michal – Novák Zdeněk – Machek Jiří – Zámečník Roman (ed.) a kol., Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem = Landscape for Breeding and Training of Ceremonial Carriage Horses at Kladruba nad Labem, Národní nominační dokumentace pro zápis statku na Seznam světového dědictví, Česká republika 2018, dostupné on-line z: <https://www.nhkladruby.cz/krajina-nominace-unesco>
- Krejčířík Přemysl (Ateliér Krejčíříkovi, s.r.o.), Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, Management plan, Plán nakládání se statkem zapsaným na seznamu světového dědictví na léta 2022 až 2026. Valtice 2021³⁸
- Kubíček Tomáš – Novák Zdeněk – Lyčka Daniel – Kubíček Jaromír, Valtice a Lichtenštejnové: zámecká zahrada, památky, bibliografie, Brno: Moravská zemská knihovna, 2018
- Novák Zdeněk, Metodika péče o umělecky ztvárněnou kulturní krajinu. Certifikovaná metodika, Praha: Národní zemědělské muzeum, 2018
- Novák Zdeněk, Zahrada Evropy: osudy zahradního umění na Moravě pohledem 21. století. Praha: Národní zemědělské muzeum, s.p.o., 2017
- Novák Zdeněk, Rekonstrukce historických zahrad a péče o kulturní krajinu po 2. světové válce v Československu, in: Roman Zámečník, Sborník příspěvků z konference, Zahradně-architektonická tvorba 20. století v Československu I., Praha 2019, s. 152–165
- Novák Zdeněk – Machek Jiří – Zámečník Roman, Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem. Praha 2021
- Novák Zdeněk – Machek Jiří – Zámečník Roman, The Landscape for Breeding and Training Ceremonial Carriage Horses in Kladruba nad Labem. Praha 2021.
- Novák Zdeněk – Zámečník Roman, Joseph Hardtmuth a krajinářská zahrada, Prameny a studie 66, 2020, s. 43–98
- Novák Zdeněk – Zámečník Roman, Krajina koní, *Zahrada - park - krajina: odborný časopis oboru zahradní a krajinářská tvorba*. 2020. sv. 30, č. 1, s. 10–15
- Zámečník Roman – Novák Zdeněk, Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem – kompoziční rozbor, Zprávy památkové péče 79, 2019, č. 1, s. 28–40
- Zámečník Roman – Šimek Pavel, Zpráva o zvládnutí kritických stavů v zahradách a parcích (kulturní dědictví) poškozených vlivem extrémních klimatických činitelů, příručka pro správce objektů (nepublikováno), červenec 2021

Fotografie na obálce: Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, pohled od jihovýchodu, v popředí stájový dvůr Josefův, foto Jiří Podrazil, 2021, Národní hřebčín Kladruba nad Labem.

³⁸ Dokument byl věcně upraven autory předkládaného vědeckého výsledku.